

OLIVIER DEBRÉ RESİMLERİNDE, DOĞA İZLEKLERİNİN SOYUTLAMALAMASINA DAİR, BİR ANALİZ

Prof. Dr. Mustafa Cevat ATALAY

Gaziantep Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Olivier Debre resimlerinde yer alan, doğa izleklerinden iki resmi incelemektir. 1920’de Paris’te doğan sanatçı, 1999’da Paris’te öldü. Lirik Soyutlamaları ile tanınan sanatçının en belirleyici ögesi kompozisyon yaklaşımıdır. Renkçi, jestüel tavrı ve güçlü renk kromaları ile belirginleşen bir boyama tekniği, üslup özelliği olarak görülmektedir. Teknik olarak büyük fırçalarla çalışan sanatçı, resminde duygusal aktarıma önem verdiği düşünülmektedir. İfade tarzını doğrudan, belirlediği, manzaraya ait duygusal, soyutlamaları, başat konumlandırarak özgün bir üslup belirlemiştir.

Sanatçı, erken dönem çalışmalarında Picasso’ya esinlenirken, 1994’ yılından itibaren soyut resimler yapmaya başlayarak, manzara ve doğada gerçekleşen, güçlü doğa olaylarından esinlenmiş, duygusal, akışkan, heyecan uyandıran yüksek cromalı, ışıık ve mekanın dalgaları halinde renkleri çarpıcı bir gerilim halinde yansıtmıştır.

Kompozisyonlarında büyük espas alanlara yer veren sanatçı, rengi ışııklı alanlar halinde yansıtmakta-uygulamaktadır. Manzara izlekleri olarak da değerlendirilecek renk alanlarının etrafında merkezle gerilim halinde biçimler vardır. Yapıtlarda rengin güçlü kroma ile kararlı kullanımı, boyaya verdiği duygusal önemi ve çağrıştırdığı duygulanımı betimler. Japon kaligrafisine ilgi duyan sanatçın çalışmalarında, kaligrafik ve lirik soyutlamaları da takip edilebilmektedir.

Sanatçının yapıtlarının esinlenmeleri, Franz Kline’nın kaligrafik, tuval yaklaşımı ile ve Mark Rothko’nun Renk Alanı Resimleri sayılabilir. Büyük alanlarda kullandığı tek bir renge dair etkili alanlar, duygularını aktarmada, duygusallık içinde ifade edilmiştir. Çalışmaları manzaralardan alınmış esinlenmeler olsa da, kendine ait üslubu duygusallık etrafında resimlerini yönlendirmiştir. Güçlü duygular uyandıran, Resimleri kendi tabiri ile “hararetili-ateşli soyutlamalar” olarak tanımlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Olivier Debré, Resim, Duygulanım, Lirik soyutlama

AN ANALYSIS OF THE ABSTRACTION OF NATURE TRACES IN THE PAINTINGS OF OLIVIER DEBRÉ

Abstract: The aim of this study is to examine two of the nature themes in Olivier Debre's paintings. Born in Paris in 1920, the artist died in Paris in 1999. Known for his lyrical abstractions, the most defining element of the artist is his approach to composition. A painting technique, which becomes evident with its colorist attitude and strong color chroma, and its gesture are seen as stylistic features. The artist, who technically works with large

brushes, is thought to give importance to emotional transfer in his painting. By positioning the expression style directly, determined, emotional, abstractions and dominant, the series became stylistic.

Inspired by Picasso in his early works, the artist, who started to paint abstract paintings since 1994, reflected emotional, fluid and exciting colors in the form of waves of light and space, in a striking tension, inspired by the powerful natural events that take place in nature.

Incorporating large space areas in his compositions, the artist reflects-applies color as illuminated areas. There are forms in tension with the center around the color areas, which can also be considered as landscape themes. The resolute use of color with strong chroma in his works depicts the emotional importance he gives to paint and the affect it evokes. Calligraphic and lyrical abstractions can be followed in the works of the artist, who is interested in Japanese calligraphy.

The artist should be seen as Inspiration-influence, with the calligraphic approach of Franz Kline and as fields of color in Mark Rothko. The effective areas of a single color used in large areas are expressed emotionally, conveying their emotions. Although his work is inspired by landscapes, his own style has guided his paintings around sensuality. He describes his paintings as "fiery-fiery abstractions" that evoke strong emotions.

Keywords: Olivier Debré, Painting, Affect, Lyrical abstraction

GİRİŞ

1920’de Paris’te doğan Olivier Debre, küçük yaşlardan itibaren resim yapmaya başlamıştır. Resim de soyutlamalarında önce (1944), figüratif resimler yapmıştır. Edebiyat ve Mimarlık alanında eğitim görmüş, Mimarlık yapmıştır. Sanatçı, sanat eğitimi almış ve 1949 yılında ilk kişisel sergisini gerçekleştirmiştir.

Renk Alanı Resmi, sanatçısı olarak, soyut çalışmaları ile tanınmaktadır. Soyutlamacı tavrı, onun kendisini daha iyi aktarması için uygun bir platform olmuştur. Ancak izlenimci olarak resimlerine başladığı ve sonra soyutlamalara giriştiği söylenebilir. Renge dair yaklaşımı oldukça kişiseldir. Yüksek kromalarla kurduğu renkler oldukça dikkat çekici ve büyük ebatlıdır.¹ Yapıtları, Renk Alanı Resimleri olarak ifadesini, renk üzerinden, duyumsatarak yapmaktadır. Renkli resimleri parıltılı, ışıklı varyosyanlar gibi bir çok ışık oyununu aktaran resimlerdir. Duvar boyutlarında büyük ebatlı resimleri, izleyiciler için etkileyici ve çarpıcı duyum ve deneyimler oluşturmaktadır. Resimlerinde jest ve renk alanı ² etkisi oldukça belirleyici olarak görünmektedir. Jest bilindiği

¹ “Renk Alanı Resmi, uygulayıcılarının çoğu da boyalarını tuvale bezin emdiği büyük lekeler olarak uygulamışlardır. Resimdeki geleneksel çizim/boyama ikilemini ortadan kaldıran bu akım, yapıtlarının çoğu doğadan kaynaklanan bir soyutlama duygusu uyandırmaktadır.(1547, "Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, 3." Cilt.).

² “Renk Alanı soyutlamasının resmi saf hale getirmeye yönelik bir sonraki adım olduğunu düşünmek teydi, Greenberg “(Danto, 2010: 170).

gibi bedeni ve içsel durumu bedenle birlikte resme aktarma süreci olarak dikkat çekmektedir. Resimler büyük ebatlarından dolayı duvar resimleri gibi heybetlidir. Bu yönün yapıtlara, “anıtsal” bir nitelik kazandırdığı söylenebilir. Resim kompozisyonlarındaki, yüksek kromalı renkler son derece çarpıcı, bazı resimlerde neredeyse etkisi hiç kırılmamış bir biçimde izleyiciye sunulmaktadır. Renkli resimler, renk ile çarpıcı olarak izleyicinin öncelikle duygusal bir ilişki kurmasını “tavsiye” etmektedir.¹

Resim 1: Detay 29,0 x 19,0 cm

Monogram ile imzalanmış 1980/90 dolaylarında kağıt üzerine Hindistan mürekkebi.

https://en.amorosart.com/artwork-debr%C3%A9-sign%C3%A9-personnage_3-117496.html

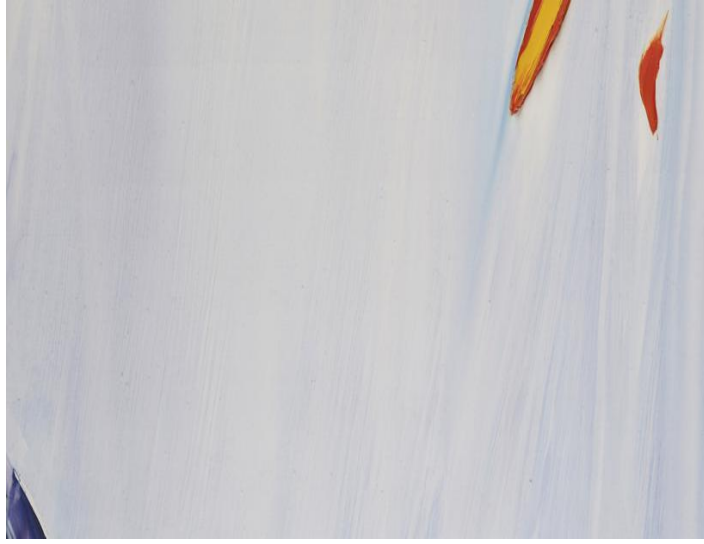
Soyutlama resimleri ile çini mürekkebine ait deneyimleri bakımından incelendiğinde, esinleme noktalarının var olduğu düşünülebilir. Renk paleti oldukça kendine özgüdür. Yoğun, yüksek kromalı ve çok az niteliği değiştirilmiş canlı renkler belirleyici ifade araçlarındandır ve renge yüklenen, duygusallığın etkilerindendir. Aynı zamanda yüksek kromalı renkler ile çarpıcı etkiler uyandıran çok az biçime önem vermiş, rengi kompozisyonun kendisi haline getirmiştir. Rengin, en önemli ifade aktarıcı olması, Renk Alanı Resimlerinin kuvvetle, büyük tuvallere aktarılmasını sağlamıştır. Çalışmalarında, indirgenmiş, renk alanlarında, hareketi duyumsatan, renk ve ışık biçim ve konturlarların dansı vardır.

Bilindiği gibi, “değişim” kavramı bir çok bakımdan felsefede yer bulan bir ifade olarak “sanatçıların” ilgisine mazhar olmuştur. Renkli tablolar renksiz olarak düşünüldüğünde bir hareketin, akışın, dönüşümün işaretlerini gösterir gibidir ve evrelerin değişimine dair algı yaratmaktadırlar. Akarsu, nehir, fırtına vb. Doğa olaylarına esinlenen, bir salınma, akış ifadesi gibi duran görüntülerde, hareketi temsil eder ve soyut ifadeleri devam ettirmektedir. Nehir veya akarsuya esinlenen bu yapıtlar, öyle gözüküyor ki sanatçının “akışa”, “harekete” büyük önem vermesindendir.

Sanatçının kaligrafiye olan ilgisi, resimlerinde somut olarak gözükmemektedir. Kaligrafi, ögesine sanatında verdiği yer, oldukça coşkulu ve araştırmacıdır. Kaligrafik çalışmaları, Çin, Japon geleneksel sanat yöntemlerine atıf

yapmaktadır. Hartung gibi kendisinden önceki kaligrafi ve resim plastiğini birlikte kullanmış sanatçılar açısından da benzer noktalar taşımakla bereber, sanatçının indirgemeci yapısı kompozisyonları kenardan içeriye ve genelde merkezi boş bırakan bir yapıda oluşturmaktadır (Resim 2). Bu boşluk, izleyici açısından çok büyük bir resmin bir kesiti gibi de algılanabilir, boşluğa dair, izleyenle iletişime girmek için bir kapıda. Klasik kompozisyon anlayışı ile açıklanamayacak bu resimsel kompozisyon farklıdır.

1970 Tarihli, “şahsiyet 5” isimli eseri gibi, kaligrafik yaklaşımı somut olarak görebileceğimiz çalışmaları hiç de az değildir. 1994 tarihli, “İsimsiz” çalışması da kaligrafik çalışmalarındandır. Mürekkep ile yapılmış çalışma iki tarih arasında zaman aralığına rağmen “kaligrafiyi” aktif olarak sanatçının deneyimlediğini göstermektedir.

Resim 2: Olivier Debré İsimsiz, circa 1983-1984 yılları arasında.

“Olivier Debré, "hararetili soyutlama" terimi altında, temsil sorununun ötesinde, bir varlığın önünde veya doğada deneyimlenen "duyumu tercüme etmek" için kendisini görünür gerçekliğin dışına bağlayan resimsel bir niyeti resimleştirdi... “Peyzaj sanatçısı olmayı kendime yasaklıyorum, içimdeki duyguyu manzaraya çeviriyorum ama manzarayı değil” (Roux, 2015:2).

Yorum ve indirgeme olarak, soyutlanmış manzara izlekleri sanatçıdaki dünyasının temsili olarak izleyici ile arasında kurduğu etkileşimli bir estetikdir. Yapıtlar, bağlamında manzara izlenceleri ve ondan kalan soyut “tinsel” etkiler, heyecanlı, dinamik ve coşkulu resimlere yol açmıştır.

Yapıtlar temsil yerine, duyguların soyutlamalarla, aktarımını ifade olarak belirlemiştir. Debre’nin çalışmaları, kaligrafi yaklaşımında olduğundan daha lirik olarak görülebilirse de tuvalleri, renk alanları bağlamı ile ağırlıklı olarak değerlendirilmeleri analiz olarak uygun olacaktır.

Resim 3: Olivier DEBRE: Hong Kong Operası'nın anıtsal perdesi projesi, 1989, tuval üzerine yağlıboya, 81 x 134 cm,

Debre'nin, mürekkep, kağıt, tuval ve büyük fırçalarla çalışma deneyimi yüzey seçimindeki ifade tercihlerini göstermekte, renk yaklaşımı da duyarlılığını göstermektedir. Rengin duyurga noktalarına çalışan bir yapı, rengin verdiği duyum ve arkasından hissettirdiği duygulanım, sanatçının amaç merkezinde sayılmalıdır.

Geleneksel resim kodlarının üzerine kurulan şiirsel yapı, kendini ışık ve çizgi hareketleri ile belli eder. Oysa manzara resimleri, sanat tarihinde uzun süreden beri, belli bir düzen içinde yapılan bir tür olarak dikkat çekmekte, bir çok kuralı bulunan bir türdür.

SONUÇ YERİNE

Günümüz resim sanatında, manzaraya ait avangard yorumlar vardır. Modern sanat ve sonrası dönemde başlıca Renk Alanı Ressamlarından, Rothko tarafından, manzara öncü bir tavır olarak, Renk Alanlarının Tinsel yorumları biçiminde, soyutlama olarak ifade edilmiştir. Sanatçının çalışmalarında klasik estetik, klasik perspektif ve doğal bakış yerine mana ve biçimle avangard bir yaklaşım sağlanmıştır. Bu sayede manzaraya ait öğelerin, renk alanlarına indirgenen bir tinsellikle ifade edilmektedir.

Çalışma konusu sanatçıya ait yapıtlarda, somut bir manzara, “temsil” olarak görünmez. Bunun yerine onu hissettiren bir renk alanına dair, sanatçı ifadeleri soyutlanmış olarak bulunur. Bu özgün ifade, izleyiciler bakımından duyum ve duygulara, kişisel bir çok farklı yorumlamaya yol açmaktadır. Bu alıcı tarafından edilgen olmayan, aktif katılımcı haline geldiği, fenemolojik yaklaşıma izin veren, duygu ve algı ortamıdır.

KAYNAKÇA

Roux, 2015,2, Joshua, Beşeri bilimler ve sanat bilim dergisi, <https://docplayer.fr/74046678-La-peinture-nitescence.html>
Anılanmert, B., & Rona, Z. (1997). Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, 3. Cilt, İstanbul, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.
Danto, A. (2010) Sanatın Sonundan Sonra, Ayrıntı yayınları. İstanbul.

Resim Kaynakçası

Resim: 1 https://en.amorosart.com/artwork-debr%C3%A9-sign%C3%A9-personnage_3-117496.html

Resim 2: <https://www.artsy.net/artwork/olivier-debre-untitled-3>

Resim 3: <http://www.ceea.fr/actualites/olivier-debre/>